

PLATTFORMEN CIVILA SVERIGE MOT MÄNNISKOHANDEL.

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

Remissvar A2024/00424
Göteborg 19 juni 2024

Delbetänkandet SOU 2024:14

Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete

Plattformen Civila Sverige mot människohandel tackar för möjligheten att yttra sig över delbetänkandet SOU 2024:14 från Delegation mot arbetslivskriminalitet.

Plattformen Civila Sverige mot människohandel samlar ett 20-tal organisationer inom ramen för civilsamhället och verkar för att utsatta för människohandel och människohandelsliknande exploatering ska få det skydd och stöd de behöver och har rätt till enligt internationella överenskommelser. Vi utgår från de mänskliga rättigheterna och är som plattform politiskt och religiöst obunden.

Övergripande synpunkter

Delbetänkandets analys av arbetet mot människohandel och människoexploatering inom ramen för AKC stämmer överens med den bild vi som civilsamhälle fått i vårt arbete med att identifiera och stödja brottsoffren. Att potentiella brottsoffer identifieras är sällsynt – trots stor medvetenhet om var riskbranscherna finns och vilka personer som är särskilt sårbara för att utnyttjas. I stället ser vi resultatrapporter som räknar upp arbetsplatskontroller och hur många personer som gripits för brott mot utlänningslagen och utvisats. Kvar har vi kriminella företag som fortsätter komma undan med människohandel eller människoexploatering.

Delegationen lyfter viktiga brister i skyddsprocessen för brottsutsatta i människohandel och människoexploatering i form av arbetskraftsexploatering. Plattformen önskar göra ett

tillägg utifrån vårt arbete med Nationella Stödprogrammet. Som delegationen lyfter har Nationella Stödprogrammet haft platser på specialiserat skyddat boende för män som utsatts i arbetskraftsexploatering, men ansett att dessa är för få sett till behovet. Parallellt till detta ser vi att det är en hög tröskel för personer som utsatts för arbetskraftsexploatering att få tillgång till brottsofferstöd via socialtjänsten, inklusive möjligheten till uppehållstillstånd för betänketid. Även när detta funnits, eller när förundersökning om människohandel eller människoexploatering pågår har den brottsutsatte svårt att få biståndsbeslut från socialtjänsten som ett brottsoffer i behov av specialiserat skydd och stöd. Vi ser att de platser som finns inte nyttjas av relevanta myndighetsaktörer i tillräcklig utsträckning.

AKC präglas genomgående av otydlighet. Resultatet har blivit att arbetet fokuserat på kvantitet i form av arbetsplatskontroller, där den mest allvarliga brottsligheten och dess brottsoffer antingen inte identifieras eller om misstanke funnits; att brottsoffret inte tryggas och förundersökning inleds. Plattformen Civila Sverige mot människohandel vill se tydliga uppdrag till samtliga myndigheter i AKC att arbeta mot människohandel och människoexploatering, samt förstärkta och öronmärkta medel som möjliggör uppdragens genomförande.

Om förslaget att införa uttryckliga uppdrag till fler myndigheter att bidra till arbete mot människohandel och liknande brott

Plattformen Civila Sverige mot människohandel ställer sig positivt till förslaget, men anser att alla myndigheter som ingår i AKC ska ges ett uttryckligt uppdrag att bidra till arbete mot människohandel och liknande brott. I enlighet med delegationens förslag ska detta endast ges till Skatteverket och Arbetsmiljöverket med anledning av dessa myndigheters möjlighet att genomföra platsinspektioner. Dock ingår ett antal ytterligare myndigheter i samarbetet, och föreslås också kunna ta emot tips i en myndighetsgemensam tipsfunktion.

Som delegationen noterar genomgående i betänkandet har fler myndigheter i AKC möjlighet att göra kontroller även genom skrivbordskontroller. Särskilt Försäkringskassan har möjlighet att bidra i större omfattning till arbetet mot människohandel och människoexploatering, även genom att identifiera potentiell brottslighet och potentiella brottsoffer för människohandel och människoexploatering. För att undvika fortsatt otydlighet kring mandat och uppdrag för myndigheterna som ingår i samverkan mot människohandel och människoexploatering genom AKC bör samtliga myndigheter som ingår ha ett uttryckligt uppdrag att bidra till detta arbete i sin instruktion.

Om en myndighetsgemensam tipsfunktion

Plattformen tillstyrker delegationens förslag, men vill understryka att det krävs att mottagare av tipsen, oavsett vilken myndighet, har kompetens och rutiner för att identifiera potentiella brottsutsatta för människohandel eller människoexploatering och agera skyndsamt för att värna om dessa personers säkerhet och tillgång till stöd. Plattformen vill också påtala behovet av en nationell stömlinje för offer för människohandel och människoexploatering, dit personer kan vända sig och få stöd utifrån sin brottsutsatthet, som bör finnas parallellt med tipsfunktionen.

Om övriga förslag

Plattformen instämmer i övrigt med delegationens problembeskrivning och förslag för att stärka arbetet mot människohandel och människoexploatering för tvångsarbete, och behovet av stärkt styrning, straffrättsligt skydd och brottsofferperspektiv.

Detta yttrande har förberetts av Susanne Lindered, koordinator Nationella Stödprogrammet, Plattformen Civila Sverige mot människohandel

**PLATTFORMEN
CIVILA SVERIGE MOT
MÄNNISKOHANDEL.**